

Avdelningen för social statistik och analys
Catarina Nordström, Ulrika Nybäck

Möte i användarrådet för regional statistik 9 april 2024

Närvarande:

Marcel Moritz, Huddinge kommun, ordförande
Karin Althoff, Västra Götalandsregionen
Jan Amcoff, Uppsala universitet
Marcus Jernström, Tillväxtanalys
Jimmy Lindahl, Linköpings kommun
Karl Nygren, Uppsala kommun
Jan Persson, Tillväxtverket (ersättare)
Marie Rosberg, Boverket
Anna Råman, Region Skåne
Henrik Söderholm, Göteborgs stad
Max Wehlin, Varbergs kommun
Fredrik Åkerlind, Regeringskansliet

Från SCB:

Jenny Lindberg, SSA/UE/LEDN
Gunilla Sandberg, SSA/UE/UT
Karin Hedeklint, ESA/MS/SBT
Catarina Nordström, SSA/UE/UT (sekreterare)
Ulrika Nybäck, SSA/UE/UT (sekreterare)

Frånvarande

Linn Karlsson, Tillväxtverket
Jessica Engdahl, ESA/BFN/PRR

1. Mötet öppnas

Mötet öppnades av ordförande. Samtliga deltagare presenterade sig kort.

2. Godkännande av dagordning

Dagordningen fastställdes.

3. Mötesanteckningar från föregående möte

Inga synpunkter framfördes på föregående mötesanteckningar som lades till handlingarna.

4. Information från SCB

Jenny Lindberg, SCB, informerade om vad som pågår på SCB i stort.

Anslag för regional statistik

SCB har tilldelats anslagsmedel för att ta fram en regional nedbrytning på den senaste versionen av Trender och prognoser. Publicering ska ske i slutet av 2025. SCB arbetar tillsammans med Tillväxtverket för att inhämta önskemål och erfarenheter från användarna. Den 15 maj ska en workshop hållas där regionerna får möjlighet att diskutera hur de tidigare har använt de regionala nedbrytningarna.

SCB har även fått anslagsmedel fram till år 2026 för att ta fram Regionala matchningsindikatorer. Även här arbetar SCB tillsammans med Tillväxtverket för att hämta in önskemål och erfarenheter från regionerna.

Budgetunderlaget för 2025-2027

SCB:s ser tre huvudsakliga finansieringsbehov i budgetunderlaget för räkenskapsåren 2025–2027:

1. EU-initiativ som innebär tvingande krav och anpassningar av SCB:s verksamhet
2. långsiktiga satsningar för att hantera och använda data som en strategisk resurs
3. åtgärder för att säkerställa kunskapen kring integration, kompetens och arbetsmarknad.

Företagsdatabasen behöver finansieras från annat håll till följd av EU-krav i Öppna datadirektivet.

Konferenser

SCB medverkar på Kartdagarna i Göteborg den 16-18 april.

Årskonferensen för KSP sker i Uppsala den 4-6 september.

Statistikdagen sker i Stockholm den 21 oktober.

Länkar till SCB:s årsredovisning, årsrapport samt utvärdering av den officiella statistikens kvalitet skickas ut till ledamöterna separat.

Gunilla Sandberg från sektionen för uppdragstjänster, SCB, informerade om ett projekt riktat mot regioner och kommuner. Syftet med projektet är att ta reda på hur kommuner och regioner upplever och använder statistiken de beställer från SCB samt hur SCB på ett bättre sätt kan tillgodose deras behov av statistik på låg regional nivå.

Karin Hedeklint från sektionen för samhällsbyggnad och turism, SCB, berättade att SCB jobbar på uppdrag av Lantmäteriet för att bygga upp den nationella geodataplattformen (NGP). I geodataplattformen ska datamängder bli bättre dokumenterade och attribut ska ingå. De första delarna i projektet kommer att slutföras under året.

Geodataplattformen är ett webbaserat verktyg som Lantmäteriet bygger upp. SCB ansvarar för administrativa och statistiska indelningar som exempelvis tätorter, handelsområden, DeSO och RegSO. Indelningarna finns idag tillgängliga i Geodataportalen som administreras av Lantmäteriet.

Det pågår ett arbete med adresskvalitet. SCB kommer att delta på ett kommande nordiskt adressforum.

Synpunkter från användarrådet:

Kommer datamängder i den nationella geodataplattformen tillhandahållas kostnadsfritt? För SCB:s del ska data ingå som redan är öppna data och kostnadsfri. Vi kan inte svara på vad som gäller för övriga dataleverantörer.

Är de kommunala Lantmäterikontoren inblandade i arbetet med adresskvalitet eller endast det centrala kontoret? Det vet vi inte.

Jessica Engdahl från sektionen för Produktränskaper, SCB, informerade via e-post att ett arbete pågår med en allmän översyn av Nationalräkenskaperna och att reviderade tidsserier ska publiceras den 30 maj. De reviderade tidsserierna gäller för år och kvartal från 1993 och framåt. Tidigare år kommer att publiceras vid ett senare tillfälle. Några av huvuddragen i översynen finns att läsa i en Svekartikel: [Sveriges ekonomi – statistiskt perspektiv, nr 3 2024 \(scb.se\)](#).

Det har nyligen släppts preliminära effekter av översynen på året 2021 som finns att läsa här: [Allmän översyn av BNP - 1 maj förändras BNP \(scb.se\)](#).

En förändring som inte var klar när Svekartikeln släpptes är att byte av metod och källa för beräkning av antal sysselsatta och arbetade timmar

kommer att ske. Detta kommer att beskrivas i en fördjupningsartikel som ska publiceras den 16 maj.

Ytterligare information om revideringarna släpps i samband med publicering.

Bruttoregionalprodukten för delår 2022 och preliminåret 2023 kommer att anpassas till allmän översyn i samband med publiceringen i december.

Karl Nygren, Uppsala kommun, berättade om en förstudie om arbetsställen i Uppsala kommun.

Ett arbetsställe är en adress, fastighet eller grupp av närliggande fastigheter där ett företag bedriver stadigvarande verksamhet och har anställd personal. Det uppstår problem om olika system definierar arbetsställen på olika sätt och det resulterar i att data inte blir tillförlitlig.

Varför är det viktigt att veta vad ett arbetsställe är? För Uppsalas del används arbetsställen bland annat som underlag för kris- och incidenthantering, ekonomisk och teknisk förvaltning av kommunens fastigheter samt för uppföljning och analys.

Det behövs tydliga definitioner av begrepp samt tydliga rutiner för ägande och ansvar för skapande och ajourhållande av data.

Bolagsverket har idag inget IT-system som styr adressregistrering och fri tolkning leder till försämrad kvalitet. Det vore önskvärt om endast rätt adress kan registreras hos Bolagsverket som är huvudkällan för arbetsställen.

Kulturella förändringar som krävs för att förbättra adresskvaliteten är att säkerställa en bredare och djupare förståelse kring vikten av kvalitetssäkrade data.

5. Information från ledamöterna

Jan Amcoff, Uppsala universitet, berättade om ett pågående projekt där de tillsammans med Uppsala kommun utvärderar regionala befolkningsprognoser. För cirka 25 kommuner har de utvärderat befolkningsprognoser mot verkligheten under en 10-årsperiod. I jämförelse med motsvarande utvärderingar i andra länder har prognoserna visat sig stämma väldigt bra.

En ansökan om medel håller på att färdigställas tillsammans med andra europeiska kollegor för att studera segregation med beaktande av flera livsaspekter än boende, så kallad "Activity space segregation". Det förs en diskussion om möjligheter och begränsningar att hantera geografi

med knn-metod för att undkomma bieffekter av geografiska avgränsningar på studieresultat.

Anna Råman, Region Skåne, berättade att regionen är präglad av sämre ekonomi. Regionen har precis genomfört folkhälsoenkäten Barn- och unga som är en totalundersökning för elever i grundskolans årskurs 6 och årskurs 9 samt gymnasiets årskurs 2. Enkätens rådata behandlas för närvarande och själva rapporten kommer att publiceras i oktober. Ett projekt är startat avseende hopkoppling av regionens folkhälsoenkät för vuxna med vårdregister där en ansökan om nycklarna är inlämnad till Folkhälsomyndigheten.

Det läggs mycket resurser på energiförsörjning inom ramen för regionsamverkan syd (Halland, Blekinge, Jönköping, Kronoberg, Skåne). Region Skåne har initierat ett arbete med att ta fram effektprognoser där E.ON, Kraftringen, Öresundskraft och RISE är påkopplade. Detta projekt håller nu på att skalas upp inom ramen för Regionsamverkan syd och diskussioner förs även med antal andra regioner. Regionen arbetar även med ett socioekonomiskt index på låg regional nivå som ska kopplas till folkhälsoenkäter för analyser.

Jan Persson, Tillväxtverket, berättade om det pågående samarbetet med SCB rörande dialog med regionerna om de kommande Regionala trender och prognoser. SCB gör större delen av arbetet med själva prognoserna som beräknas vara klart hösten 2025.

Tillväxtverket har även fått medel för att genomföra kunskapsstödjande insatser riktade till regionerna kopplade till databasen om regionala matchningsindikatorer. Det kommer även att genomföras ett utvecklingsarbete av dessa indikatorer i samarbete med SCB samt med en extern referensgrupp som bland annat består av analytiker från några av landets regioner. SCB utför själva arbetet med att uppdatera databasen.

Lokala arbetsmarknadsregioner, LA-regioner, baseras på arbetspendling över kommungräns. Funktionella analysregioner, FA-regioner, är en variant av LA-regioner där tanken är att regioner är mer stabila över tid. Tillväxtverket ska inleda ett arbete att se över indelningen i FA-regioner i höst.

Karl Nygren, Uppsala kommun, berättade att det i kommunen pågår flera samarbeten med forskare; på Uppsala universitet (befolkningsprognoser) och Linköpings universitet (där data från SCB:s longitudinella databas LISA används tillsammans med data från Uppsala Bostadsförmedling) där syftet med projektet är att få en förståelse för mekanismer bakom fördelning av bostäder och sortering av individer i geografien.

Uppsala kommun arbetar också med sin egen mikrodatabas, bland annat till underlag för att undersöka kommunens demografiska behov av bostäder och klargöra hur olika bostäder i snitt befolkas över tid, samt en flödesanalys av in- och utflyttning respektive kvarboende i ett antal områden med en befolkningssammansättning som i genomsnitt har en relativt sett mycket svag socioekonomi.

Arbete pågår även med årets befolkningsprognoser på kommun- och delområdesnivå. En leverans av data från SCB som beskriver fruktsamhet, barnafödande och barnlöshet pågår. Frågan om det framtida barnafödandet är viktig för kommunens planering. Uppsala kommun är värd för årskonferensen för KSP 4-6 september, program publiceras snart.

Marie Rosberg, Boverket, informerade om att Boverket samverkar i Lantmäteriets regeringsuppdrag, en färdplan för digitalisering av samhällsbyggnadsprocessen för att bidra till en enkel, effektiv och enhetlig samhällsbyggnadsprocess.

Bostadsenheten på Boverket har tagit fram en rapport med underlag för ökat småhusbyggande. Rapporten ger bland annat en beskrivning av hur småhusbeståndet ser ut idag och hur det har utvecklats över tid.

Boverket har arbetat med ett egeninitierat uppdrag där ett förslag har tagits fram till en svensk modell för inkluderande bostadsbyggande. Modellen bygger på samverkan mellan stat, kommun och byggaktörer för att inom ramen för nyproduktion understödja bostadsförsörjningen för specifika målgrupper.

I slutet av april kommer årets uppföljning av plan- och bygglagstiftningen att publiceras som en rapport samt som öppna data på hemsidan där det finns årsfiler och tidsserier för åren 2013-2023, tillgängliga. Den öppna data är kommunernas och länsstyrelsernas svar på årliga enkätsvar.

Resultaten från Bostadsmarknadsenkäten presenteras i maj. Den ger en unik och sammanhållen bild av bostadsmarknaden i Sverige. Enkäten är en årlig nationell undersökning som landets 290 kommuner svarar på. I sommar sker en uppdaterad bedömning av bostadsbrist.

Fredrik Åkerlind, Regeringskansliet, berättade att de på Klimat- och näringslivsdepartementet nu har kommit in i den normala cykeln efter valet 2022. Det som avviker något är vårändringsbudgeten som är något mer omfattande än vanligt. Det pågår mycket diskussioner om vad som pågår på NUTS2 i norra Sverige kopplat till bland annat energi- och klimat.

Henrik Söderholm, Göteborgs stad, berättade att de i kommunen arbetar mycket med befolkningsutveckling på grund av låga födelsetal. Det är en aktuell fråga där mycket omvärldsanalys pågår. Det är även mycket fokus på segregation och utanförskap där ett politiskt mål är att utanförskapsområden ska försvinna. Det pågår ett arbete med att ta fram en ny områdesindelning som kan användas istället för polisens utsatta områden. Nyckeltal till ny stadsbyggnadsplanering ses över.

Karin Althoff, Västra Götalandsregionen, berättade att även de är präglade av sämre ekonomi. Bristen på el är en stor utmaning kopplat till den stora omställningen i industrin som pågår, med bland annat etablering av nya batterifabriker. Som en del i arbetet med detta, håller ett analysunderlag på att tas fram angående hur många arbetstillfällen i Västra Götaland som påverkas av industrins omställning till att bli fossilfri. Arbeta pågår även med befolkningsprognoser och som ett stöd till kommunerna har mödravårdsdata börjat publiceras. En lite större studie om kust- och skärgårdsområdet håller också på att genomföras.

Marcus Jernström, Tillväxtanalys, berättade att de hanterar datainsamlingsfrågor från olika källor för bland annat stats- och innovationsstöd. Informationen ger användare möjlighet att se vilka företag som har tagit emot statsstöd, hur mycket och för vilka ändamål. Tillväxtanalys arbetar även med riskkapitaldata samt energifrågor kopplat till industrialiseringen i norra Sverige.

Jimmy Lindahl, Linköpings kommun, berättade att de har specialstuderat den summerade fruktsamheten i kommunen inför vårens prognosarbete. Enligt kommunens befolkningsprognos förväntas den summerade fruktsamheten öka svagt de närmaste åren, men förändras inte utvecklingen inom kort, kommer flera årskullar i slutändan inte att nå upp till mer än 1,5 i summerad fruktsamhet. Linköpings kommun ligger som studentort genomgående lägre än riksgenomsnittet. Kommunen har varit med och delfinansierat en insiktsstudie om det minskande barnafödandet som ett konsultföretag har genomfört. Det har där genomförts enkäter, intervjuer och registerstudier för att försöka få fram en samlad bild av vad detta beror på och vad det kommer att innebära på sikt. Den kommer att presenteras för kommunen senare i april.

Max Wehlin, Varbergs kommun, berättade att kommunen hade höga tillväxttal under pandemin som nu har stannat av vilket är en stor omställning då det bland annat medför ett sviktande skatteunderlag. Många flyttar från kommunen samtidigt som inflyttningen minskar och bostadsfrågan är problematisk då det antingen är för långa bostadsköer eller för höga hyror. Kommunen arbetar mycket med trafikfrågor och har även genomfört en resevaneundersökning för att undersöka hur invånarna reser för att få bättre underlag för framtida stadsplanering.

Marcel Moritz, Huddinge kommun, berättade att befolkningen minskar även där. Ett arbete pågår om hur olika förvaltningar ska kunna samarbeta för att öka livschanser i utsatta områden. Arbetet sker i samarbete med RISE.

6. Fördjupad analys om utanförskap

Susanne Zander, SCB, berättade om regeringsuppdraget Fördjupad analys om utförandeskap som SCB genomför tillsammans med Boverket.

Myndigheterna har fått i uppdrag att göra en fördjupad analys om utanförskap. För att kunna vidta träffsäkra åtgärder behöver regeringen mer kunskap om vilka förutsättningar, behov och problem kopplat till utanförskap som finns i olika områden.

Uppdraget innebär att identifiera geografiska områden där utanförskapet bedöms vara särskilt stort. Analysen ska utgå från RegSO. Områden med liknande förutsättningar, behov och problem som kan kopplas till utanförskap ska grupperas på ett sätt som underlättar för användare vid planering, utformning och genomförande av insatser med olika inriktning.

Mycket information ska beaktas och sammanvägas i analysarbetet. Myndigheterna ska lämna förslag på hur resultatet av den fördjupade analysen kan hållas aktuell och integreras i nuvarande ordning för förvaltning och uppdatering av statistik, med beaktande av respektive myndighets uppdrag.

Samråd sker bland annat med Polismyndigheten, BRÅ och SKR:s kommunnätverk mot segregation.

Det pågår andra parallella uppdrag på Boverket och SCB som rör området. Det finns även funderingar på att bryta ner den nationella trygghetsundersökningen samt medborgarundersökningen på olika områdestyper.

Tänkbara tillvägagångssätt för uppdraget är att fördjupa analysen av de 5 områdestyper som finns i Segregationsbarometern med fokus på områdestyp 1-3 och undersöka spridningen inom varje grupp. 30 procent av Sveriges befolkning bor i dessa områdestyper som koncentrerar sig till storstäderna. Spridningen av olika indikatorer kan även undersökas på DeSO eller RegSO. Uppgifter om bland annat bostadsbestånd och arbetsställen samt uppgifter om kriminalitet från BRÅ kan kompletteras. En jämförelse kan göras med Polisens kartläggning av utsatta områden.

Synpunkter från användarrådet:

Är det områden eller individer som är det intressanta? Uppdraget utgår från de områdesindelningar som finns idag.

Om index ska användas är det viktigt att beskriva konsekvenser av användningen. Index har blivit normerande i kommuner. Det socioekonomiska indexet görs årligen och är relativt vilket gör att områdestyperna inte förändras. Indexet är komplext och SCB behöver förtydliga detta för användarna.

7. Verktyg för statistik och analys på områdesnivå

Magnus Jacobsson, Boverket, berättade om regeringsuppdraget Verktynet för statistik och analys på områdesnivå.

När Delmos lades ner 2022 beslutades det att Boverket skulle ta över Segregationsbarometern. 8 myndigheter fick i uppdrag att rapportera om hur Segregationsbarometern användes i deras arbete och därefter fick Boverket i uppdrag att förvalta och utveckla verktynet som sedan utökades i budgetunderlaget 2024.

Verktynet ska vara ett stöd för områdesspecifika analyser för ett stort antal olika aktörer. Statistiska analyser ska kunna fånga in många olika områden. Utvecklingsarbetet ska ske i dialog med andra aktörer som kan ha användning av verktynet som statliga myndigheter, regioner, kommuner och andra samhällsaktörer. En breddning av uppdraget är att Boverket även ska ge stöd till användare av verktynet.

I juli ska en rapport färdigställas med en beskrivning av utvecklingen av segregation och utanförskap. Tanken är att Boverket ska arbeta med uppgiften varaktigt och därför föreslås en instruktionsändring från 2025.

Statistiken i verktynet är officiell statistik från SCB och uppdateras en gång per år. Statistiken består av 19 indikatorer, 4 bakgrundsvariabler och redovisas för områdestyp 1-5. En översyn kan komma att göras av indikatorerna framöver.

Det finns ett stort och brett intresse för verktynet. Flera aktörer ser det som ett faktaunderlag. Användarna uppskattar att statistiken kan presenteras visuellt samt att det finns tidsserier från 2011 och framåt. Verktynet underlättar framför allt för mindre kommuner som inte har samma resurser att bygga egna system för sina analyser.

Det finns önskemål om ett bredare verktyg där data kombineras med andra datakällor från bland annat Boverket och BRÅ och som då kan användas för flera olika ändamål. Om verktynet breddas är det viktigt att inte försämra kvaliteten på ursprungsindikatorerna.

Utvecklingen sker i dialog och samverkan med en expertgrupp samt en referensgrupp. 7 myndigheter ingår i expertgruppen där samtliga har uppdrag i sina regleringsbrev att motverka utanförskap.

Boverket har haft svårigheter i förvaltningen och utvecklingen av verktyget då det bland annat har varit brister i prestanda. Möjligheter till förenklingar av verktyget ses nu över.

Synpunkter från användarrådet:

Varför är inte kommuner med i expertgruppen? Kommuner ingår i referensgruppen. Det är inte så stor skillnad i innehållet som tas upp i de båda grupperna, men referensgruppen är bredare.

Är verktyget öppet för alla? Ja.

Hur överlämnades arbetet från Delmos? Det fanns utvecklingsmöjligheter där som aldrig realiserades. Boverket fick med sig en del, men inte allt.

Många har svårt att veta hur verktyget ska användas, men använder det ändå och möjligen på felaktigt sätt. Hur kommuniceras det? Det har inte kommunicerats något sådant ännu.

Verktyget har en geografisk aspekt, men tidsaspekten är också viktig. Tas någon hänsyn till det? I dagsläget är detta endast något som det diskuteras mycket om på Boverket.

Mycket bra med ett gemensamt verktyg som är tillgängligt för alla.

Det är bra att det är visuellt tilltalande, men det blir felaktigt ur MAUP-synpunkt. Avspeglar det segregationen eller avspeglar det hur gränserna är dragna? Det är en viktig aspekt att ta hänsyn till.

8. DeSO-revideringen

Stefan Svanström, SCB, informerade om den pågående DeSO-revideringen.

Det finns för- och nackdelar med alla regionala indelningar och det finns väldigt många olika.

DeSO infördes 1 januari 2018 och då fanns det 5 984 områden. DeSO kan aggregeras till RegSO, kommun, län och riket.

DeSO har ersatt den tidigare regionala indelningen SAMS som skapades tillsammans med kommunerna. SAMS-områdena skiljde sig mycket åt eftersom olika metoder användes i olika kommuner. DeSO följer

kommungränser, tar hänsyn till tätorter och valdistrikt och har en jämn befolkning.

DeSO är en av många administrativa och statistiska indelningar. Det finns ett 90-tal som är framtagna för olika syften och samtliga har sina brister. Ett stort antal indelningar är beroende av Lantmäteriets uppgifter om fastigheter, adresser, byggnader eller lägenheter.

Idag finns det flera olika användningsområden för DeSO. Exempelvis redovisar MSB bostadsbränder på DeSO, Jordbruksverket fördelar regionalt stöd efter DeSO och Region Örebro tittar på tandhälsa i regionen utifrån DeSO.

Användningsområden och statistikbehov förändras över tid samtidigt som olika platser kontinuerligt förändras. DeSO ska ses över utifrån aspekterna befolkning, kommunförändringar, centralorter m.m. Det kommer även att ske kvalitetsförbättringar gällande geometrier och andra kosmetiska förändringar.

Befolkning per DeSO har förändrats över tid. Många DeSO har fått en växande befolkning. DeSO med fler än 3 000 invånare ska ses över och det rör sig om cirka 140 områden. 25 DeSO har över 4 000 invånare. Sveriges största DeSO finns i dagsläget i Limhamn, Malmö. I Malmberget, Gällivare kommun, pågår en samhällsomvandling där tätorten som vi känner den är på väg att upphöra på grund av gruvan i Malmberget. Vissa DeSO kan upphöra medan andra ökar kraftigt invånarmässigt.

DeSO ska bli nationellt heltäckande och gränserna ska dras ut till territorialvattengränsen. Ett 90-tal kommuner kommer att beröras av detta.

Det pågår ett arbete att få in DeSO och RegSO i den nationella geodataplattformen där det ställs krav på kvalitet. Det kan också bli kodförändringar och i de fallen kommer den sista nollan i DeSO kommer att utnyttjas.

Revideringen ska vara klar 2025. De kommuner som berörs i revideringen kommer att kontaktas.

Synpunkter från användarrådet:

Finns det planer på att namnsätta DeSO? Inte från SCB:s sida, men exempelvis har Region Halland namnsatt områdena inom länet. Vore fantastiskt att se motsvarande regionala initiativ på flera platser.

Varför är det så viktigt att hålla individantalet jämt?

Förändringar i markanvändning och bostadsbeståndet är det som ligger till grund för revideringen. DeSO har en inbyggd nolla på slutet i koden för att kunna revideras över tid.

Har SCB tillgång till kommunernas detaljplaner? Nej.

Tar SCB hänsyn till framtida planerade förändringar? Nej. Om förändringarna inte blir av som nybyggnation exempelvis, är det svårt att backa.

Funktionaliteten borde prioriteras över storleken på områdena. Då skulle det bli mer användbart i kommuner. DeSO går ibland rakt igenom homogena områden och ger märkliga områden i vissa kommuner.

9. Övriga frågor

Inga övriga frågor.